

S PLESANJEM OHRANJAJO SLOVENSKO KULTURO IN ZAVEST

GREGOR BATAGELJ

Za ohranjanje slovenske zavednosti in pripadnosti slovenskemu narodu v tujini je na voljo mnogo področij, ki sestavljajo slovensko kulturo. Vsaka skupnost jih goji po svojih sposobnostih. Ena od teh področij je poustvarjanje slovenskih ljudskih plesov.

Ples privablja mlade ljudi, zato slovenske skupnosti v tujini rade poskrbijo za ustanovitev folklorne skupine (ker je dejavnost skoraj izključno plesna in se ponekod odmika od ljudskega plesa, je morda bolje zapisati folklorнопlesne skupine), s katero aktivno vključijo svoj podmladek v družbeno in družabno življenje. Pravijo, da je tam, kjer so trije Slovenci, tudi pevski zbor. Če bi hoteli nadaljevati, bi verjetno lahko rekli, da štirje Slovenci oziroma dva para, sestavljajo folklorno skupino. A na vprašanje, koliko slovenskih folklornih skupin zares deluje v tujini, ni preprosto odgovoriti. Prav težko bi bilo zapisati število, saj vsaj nam, ki se v okviru *Izseljenskega društva Slovenija v svetu* (SVS) ukvarjamo tudi s tem področjem, ni znan noben popis, ki bi izrisal sliko slovenskega izseljenstva in z njim povezane razvitosti folklorne dejavnosti. Na splošno lahko zapišem, da kjer je organizirana slovenska skupnost, tam večinoma deluje tudi folklorna skupina. In ker je za plesanje potrebno kar nekaj kondicije in mladostniškega žara, bi lahko sklepali, da ima taka skupnost tudi naraščaj, podmladek. Če v njej ne plešejo otroci in mladina, v njej plešejo ljudje, ki so mladi po srcu.

V sodobnosti znanje slovenskega jezika ni odločilno oziroma ni izključujoče – ni pogoj za včlanitev, sodelovanje in aktivno vključevanje v slovenske izseljenske skupnosti. Zato je plesna dejavnost – kot sredstvo za vsaj skromno ohranjanje slovenske kulturne zavesti v tujini – najti tudi med skupnostmi, kjer se je asimilacija že krepko zajedla med rojake in slovenščina ni več njihov občevalni jezik. Tam folklorniki predstavljajo aktivni del svoje skupnosti, se učijo slovenskih plesov, ki jih prikazujejo domačemu občinstvu v lastnih domovih, na obletnicah in praznikih, pa tudi na prireditvah, ki jih pripravijo občine, province, v katerih živijo, na protokolarnih sprejemih itd. S tem postanejo izredno zaslužni ambasadorji, ki s tovrstno kulturno dejavnostjo širijo slovensko prisotnosti v tujem svetu.

Delovanje folklorнопlesnih skupin pa ni preprosto. V skupnostih se soočajo s številnimi težavami, vsakdo pa jih skuša rešiti po svoje. V mnogo skupnostih s težavo najdejo nekoga, ki bi skupino vodil in njene člane učil slovenskih plesov. Med vodji se najpogosteje pojavljajo nekdanji plesalci, med njimi tudi Neslovenci. Ti na mlajšo generacijo prenašajo ples, ki so jih v skupini plesali sami, zaradi oddaljenosti od matičnega okolja pa zelo težko usvajajo nova znanja. Nekateri med njimi se niti ne zavedajo, da bi bila nova znanja koristna, ne vedo, na koga bi se lahko obrnili po pomoč, slovensko plesno izročilo pa poustvarjajo tako, kot se jim zdi najbolj primerno. Marsikje je imela skupina v prvi generaciji dobrega plesnega učitelja in poznavalca izročila, vendar ga zdaj ni več, novi rodovi plesalcev pa program sprejemajo po spominu, opisih in videoposnetkih svojih predhodnikov. S tovrstnimi prenosi se z leti spreminja program in izkrivlja podoba slovenskega plesnega izročila.

Podobno težavo kot ustrezno vodstvo lahko predstavlja tudi zagotavljanje ustrezne glasbe in folklornih kostumov. Zaradi pomanjkanja znanja ali zaradi prevelikega prilagajanja nastopanju se pogosto izgubi pravi okvir folklorne plesa. A ostane tisto, kar je morda v tujini še bolj bistveno: pripadnost slovenstvu.

Folklorna skupina iz Mendoze, Argentina. (Foto: iz arhiva društva Slovenija v svetu, leto 2002.)

Folklorna skupina Prvi rej iz Canberre, Avstralija.
(Foto: iz arhiva društva Slovenija v svetu, leto 1997.)

Folklorna skupina Pristava iz Argentine.
(Foto: iz arhiva društva Slovenija v svetu, leto 2009.)

Folklorna skupina Triglav iz Stuttgarta, Nemčija.
(Foto: iz arhiva društva Slovenija v svetu, leto 2008.)

Izseljensko društvo Slovenija v svetu je bilo ustanovljeno leta 1992 na pobudo v tujini rojenih potomcev slovenskih izseljencev, ki so se po osamosvojitvi preselili v Slovenijo, ter drugih Slovencev iz domovine in izseljenstva kot nujna potreba izseljencev po ustreznem sogovorniku v domovini. Njegova po-

glavna naloga je povezovanje vseh Slovencev z matično domovino, proučevanje izseljenske problematike in iskanje rešitev zanjo.

Na področju, ki ga obravnavam, je društvo prispevalo tudi k utrjevanju plesnega izročila in večkrat priredilo gostovanje slovenskih folklornih skupin iz Avstralije, Argentine, Kanade, Nemčije in od drugod v Sloveniji. Gostovanje pomeni izseljencu doživeti stik z narodom in izkusiti, da to, kar pleše, ni bilo privlečeno iz neke namišljene dežele ali iz prazgodovine, ampak je povezano z zgodovino njegovih prednikov.

Pri teh gostovanjih so se pokazale tudi pomanjkljivosti oziroma potrebe po izpopolnjevanju folklornoplesnih skupin, zato je društvo SVS v letih 2009 in 2010 pripravilo – v sodelovanju z Uradom Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu in z Javnim skladom RS za kulturne dejavnosti – seminar za skupine, ki v poletnih mesecih gostujejo po Sloveniji. Pod vodstvom strokovnjakov izpopolnjujejo predvsem znanje, ki ga že imajo, deležne pa so nasvetov tako za oblikovanje plesnega programa kot za petje in oblačenje.

Ker si vse skupine ne morejo privoščiti gostovanj, se je SVS odločilo, da v soorganizaciji z omenjeni uradom in JSKD pripra-

Seminar, ki sta ga vodila Tomaž Simetinger in Tanja Drašler s člani Folklorne skupine Pristava iz Argentine in Folklorne skupine Triglav iz Kanade. (Foto: iz arhiva društva Slovenija v svetu, 10. 7. 2009.)

vi seminar na terenu in tako zaobjame večje število skupin in plesalcev. Leta 2010 so Tomaž Simetinger in Tanja Drašler kot vodji in Andraž Trampuž kot korepetitor na harmoniki najprej julija v Ljubljani pripravili seminar za slovenske folklornike iz tujine, ki so gostovali v Sloveniji, nekaj dni pozneje pa odšli v Argentino, kjer so med tamkajšnjimi folklornimi skupinami skušali izboljšati kakovost njihovega dela in povečati učinkovitost naporov, ki jih vlagajo v njim tako drago plesanje.

In kakšen je odziv na tovrstne seminarje? Zelo razveseljiv, ker je v času priprave nanje polno pričakovanj, med seminarjem je razpoloženje vedno zelo prijetno, ljudje pa želijo vsrkati vse, kar jim vodje seminarja ponudijo. Nikoli ne pozabijo pokazati zadovoljstva in hvaležnosti za opravljeno delo, za katerega si vsi skupaj želimo, da ne bi koristilo le Slovencem v domovini in tujini, temveč tudi spoznavanju, zblíževanju in razumevanju različnih kultur.

Folklorna skupina Triglav iz Winnipeg, Kanada. (Foto: iz arhiva društva Slovenija v svetu, leto 2009.)